

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

XIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 215.282 van 22 september 2011
in de zaak A. 198.442/XII-6432**

In zake: Mathias KENIS
woonplaats kiezend te 3001 Heverlee
Lange Hagen 8
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Stéphane Libeer
kantoor houdend te 1010 Brussel
Sint-Michielslaan 55, bus 10
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

de KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Jan Bergé en Justin Simenon
kantoor houdend te 3000 Leuven
Naamsestraat 165
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het administratief cassatieberoep, ingesteld op 1 december 2010, strekt tot de nietigverklaring van het besluit nr. 2010/097 van 27 oktober 2010 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij beschikking nr. 6342 van 23 december 2010 is het cassatieberoep toelaatbaar verklaard.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Auditeur Jurgen Neuts heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 6 september 2011.

Staatsraad Geert Van Haegendoren heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Stéphane Libeer, die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat Pieterjan Osaer, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Diane Mareen heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft in het bestreden besluit nr. 2010/097 van 27 oktober 2010 de volgende feitelijke gegevens in overweging genomen:

“3.1. Verzoekende partij is tijdens het academiejaar 2009-2010 ingeschreven in het tweede en derde jaar bachelor in de geschiedenis.

Het beroep betreft de examenbeslissing van 17 september 2010 voor de vakken Kwantitatieve Onderzoeksmethodes en Onderzoeksmethode nieuwste tijd.

Vanaf het academiejaar 2009-2010 is een nieuw examen- en studiereglement van kracht dat het aantal mogelijke toleranties beperkt en afhankelijk maakt van het behalen van een voldoende cumulatieve studie-efficiëntie binnen het vooropgestelde model. Voordien hanteerde iedere faculteit zijn eigen regels inzake het tolereren van bepaalde onvoldoendes. Volgens het oude reglement werd de studie-efficiëntie, die 50% diende te bedragen om toleranties te kunnen behouden, berekend op het lopende academiejaar en het daaraan voorafgaande academiejaar. Er wordt in het reglement in een overgangsmaatregel voorzien die er op neer komt dat in het verleden reeds gedelibereerde studiejaren volledig als verworven mo-

gen worden beschouwd en vanaf de nieuwe regeling (die ingaat in 2009-2010) de nieuwe berekeningsmechanismen gelden voor het resterende gedeelte van de opleiding, ten deze de bacheloropleiding. De toepassing van die regel houdt in, wat verzoekende partij betreft, dat de te behalen studie-efficiëntie berekend wordt op basis van inschrijvingen en resultaten te tellen vanaf het academiejaar 2009-2010 wat voor verzoekende partij concreet meebrengt, wat het academiejaar 2009-2010 betreft, dat de cumulatieve studie-efficiëntie (om toleranties te behouden) enkel wordt berekend op basis van het academiejaar 2009-2010. De examencommissies kregen vanwege het beleid wel het advies om – waar dit omwille van individuele omstandigheden verantwoord leek – in de overgangssituatie beperkte afwijkingen gemotiveerd toe te staan.

3.2. Verzoekende partij stelde op datum van 22 september 2010 een intern beroep in bij vicerector van de onderwijsinstelling.

3.3. Bij beslissing van de vicerector op datum van 7 oktober werd het intern beroep ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat:

‘... uit uw dossier blijkt dat u beroep instelt tegen de studievoortgangsmaatregelen die in het onderwijs- en examenreglement staan vermeld en meer bepaald het kunnen tolereren van bepaalde opleidingsonderdelen. Echter de regels zijn voldoende duidelijk sinds de start van het academiejaar en zijn correct toegepast. De examencommissie heeft uw dossier individueel besproken. Bovendien hebben de examencommissie en de ombuds u correct geïnformeerd. Ik dien u dan ook te melden dat de beslissing gehandhaafd blijkt. Daarmee is de interne beroepsprocedure afgesloten ...’

De beslissing op intern beroep werd bij e-mail van 7 oktober 2010 aan verzoekende partij overgemaakt.

3.4. Bij aangetekend schrijven van 8 oktober 2010 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.”

IV. Onderzoek van de middelen

4. Verzoeker voert drie middelen aan tot cassatie.

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

5. Het eerste middel is genomen uit de schending “van artikel 149 van de Grondwet, schending van artikel II, 14 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositie van de student, van artikel 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 op de formele motivering van de be-

stuurshandelingen en schending van de artikelen 1322 e.v. van het Burgerlijk Wetboek betreffende de bewijskracht der akten”.

Verzoeker zet het middel uiteen in drie onderdelen:

“Eerste onderdeel

Het eerste middel, aangevoerd voor de Raad, steunde op de vaststelling dat de verwerende partij, in casu zijn vicerector, in zijn beslissing in het geheel niet geantwoord had op het essentiële middel dat aangevoerd werd in beroepsschrift, nl. dat de ingevoerde overgangsmaatregel discriminatoir was en strijdig met het gelijkheidsbeginsel,

De Raad antwoordt op dit middel als volgt. [...]

Deze motivering houdt geen enkel verband met het ingeroepen middel van het discriminatoir karakter van de overgangsmaatregel. Een dergelijke motivering dient gelijk gesteld te worden met een afwezigheid van motivering. Aldus schendt de Raad art. 149 van de Grondwet.

Tweede onderdeel. (In ondergeschikte orde)

De verplichting tot motivering van een beslissing m.b.t. een studievoortgangbeslissing volgt uitdrukkelijk uit artikel II, 14 van het Decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositie van de student [...].

Ze volgt verder uit de artikelen 2 en 3 van de Wet van 29 juli 1991 op de formele motivering van de bestuurshandelingen, zoals door de Raad voor Studievoortgangbeslissing uitdrukkelijk erkend werd

In een vergelijkbare zaak stelde Uw Raad in zijn arrest nr. 185.221 van 8 juli 2008, [...]

Ook de Raad voor Betwisting van Studievoortgangbeslissingen heeft zelf herhaaldelijk in deze zin beslist: [...]

Door haar motivering:

Echter de regels zijn voldoende duidelijk sinds de start van het academiejaar en zijn correct toegepast. De examencommissie heeft uw dossier individueel besproken. Bovendien hebben de examencommissie en de ombuds u correct geïnformeerd,

antwoordt de Vicerector in haar beslissing geenszins op het aangevoerde middel, dat verband hield met het discriminatoir karakter van de overgangsregeling.

Derde onderdeel

De Raad stelt, in haar antwoord op het eerste middel, dat hierboven reeds werd weergegeven in de eerste plaats dat verzoeker de examencommissie niet op de hoogte had gesteld van zijn bijzondere situatie. Zij vermeldt daarbij dat de verzoeker slechts post factum, na het afsluiten van de examenperiode het statuut had aangevraagd van een student met een functie beperking, zodat noch de examencommissie noch de vicerector in het kader van het intern beroep daarmee rekening konden houden. Deze laatste vermelding komt ook telkens opnieuw, en nog duidelijker, terug bij de beantwoording van het tweede middel ‘wat overigens had verondersteld dat hij reeds het statuut van student met beperkingen had aangevraagd en

bekomen wat hij, jammer genoeg, pas achteraf blijkt te hebben gedaan. Alvast volgt dat de zitting niet tegengesproken' en het derde middel 'hoe dan ook moet opnieuw worden vastgesteld dat een dergelijk statuut niet tijdig was aangevraagd, althans niet voor het academiejaar 2009- 2010 noch daarvoor, zodat de student daaruit dan ook geen argumentatie kan putten om een schending van het redelijkheidsbeginsel ten deze aan te tonen'.

De Raad gaat er aldus in zijn beoordeling blijkbaar van uit dat verzoeker het statuut van een student met studiebeperkingen pas heeft aangevraagd nadat hij kennisgenomen had van de beslissing van de examencommissie van 17 september 2010. Hoe de Raad tot deze conclusie is kunnen komen is voor verzoeker volslagen onduidelijk.

Het attest waarbij het statuut van student met een functiebeperking was toegekend was aan de Raad bezorgd als bijlage 6 bij het verzoekschrift. Daaruit blijkt dat dit attest werd afgeleverd in de loop van de maand april 2010.

Daarnaast vermeldde appellant in zijn verzoekschrift voor de Raad (p.2, sub 3) 'Mijn globale resultaten voor het eerste semester waren slecht, wat onder meer het gevolg was van een zeer ongunstige examen regeling waarbij ik zes examens had in 16 dagen wat voor mij als student met ADD een zeer moeilijk opgave was. *Ik heb overigens daarna het statuut aangevraagd van een student met functiebeperking wat ik bekomen heb waardoor ik in juni een beter aangepaste examenregeling had.*'. ([voetnoot in het verzoekschrift:] Onderlijning aangebracht in huidig verzoekschrift.)

In zijn antwoordmemorie op de memorie van de Raad schreef verzoeker verder op pagina 2 laatste al. 'Ik aanvaard dat het in principe mijn verantwoordelijkheid is dat ik slechts in de loop van het jaar 2009- 2010 het statuut aangevraagd heb van student met functiebeperking'.

De vermelding (cfr. infra) dat verzoeker in de loop van het jaar 2009-2010 het statuut bekomen had van een student met functiebeperkingen, werd overigens eveneens opgenomen zowel in het informeel beroep bij de examencommissie als in het intern beroep bij de vicerector, zoals aangeduid in het feitenrelaas (onderlijning).

(Waar de Raad in haar antwoord op het tweede middel daaraan toevoegt: 'dit wordt alvast niet tegengesproken voor de Raad', moet opgemerkt worden dat verzoeker op de Raad vermeld heeft dat hij inderdaad het statuut slechts aangevraagd heeft na de eerste examenzitting, maar dat er nooit sprake van geweest is - en daaromtrent is ook nooit een vraag gesteld geweest - dat dit statuut slechts zou aangevraagd zijn na de beslissing van de examencommissie van september 2010).

Door zijn beoordeling dat de examencommissie en de Vicerector geen rekening konden houden met het element dat verzoeker een student met functiebeperkingen was, omdat dit statuut slechts aangevraagd was na de bestreden beslissingen, miskent de Raad de bewijskracht van de neergelegde procedurestukken en van stuk 6 van het dossier van verzoeker."

Beoordeling

6. In zijn eerste grief voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen voert verzoeker de schending aan van de formele-motiveringsplicht zoals die volgt uit de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van de bestuurshandelingen en uit artikel II.14 van het zogenaamde aanvullingsdecreet (bedoeld is hiermee: het decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositieregeling van de student, de medezeggenschap in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen).

Die grief heeft niets te zien met het door verzoeker als discriminatoir bestempelde karakter van de overgangsmaatregel. Verzoeker kan derhalve de bodemrechter niet verwijten bij de beoordeling van zijn eerste middel daarop niet te hebben geantwoord. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen gaat op de aangevoerde schending van het gelijkheidsbeginsel overigens in bij de bespreking van het tweede middel.

Het eerste middelonderdeel mist feitelijke grondslag.

7. In het tweede onderdeel verwijt verzoeker de vicerector van de verwerende partij niet te hebben geantwoord op zijn grief aangaande het discriminatoir karakter van de overgangsregeling inzake toleranties, waarbij hij zijn grief onderbouwt met rechtspraak van de Raad van State en van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, beiden oordelend als bestuursrechter over een annulatieberoep.

Die grief is niet gericht tegen de bestreden rechterlijke uitspraak, voorwerp van het voorliggend cassatieberoep, doch tegen één van de door verzoeker voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen bestreden bestuurshandelingen.

Het tweede middelonderdeel is in het kader van een administratief cassatieberoep onontvankelijk.

8. Het derde middelonderdeel wordt hierna besproken samen met het derde middel.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

9. Het tweede middel is geput uit de schending “van het gelijkheidsbeginsel, neergelegd in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet; schending van artikel II.6 van het Decreet van 19 maart 2004 betreffende de rechtspositie van de student en schending van artikel 85 van het examenreglement van de verwerende partij, en voor zover als nodig schending van artikel 149 van de Grondwet”.

Toegelicht wordt inzonderheid:

“Het antwoord van de Raad komt in rechte aan de kritiek van verzoeker niet tegemoet. Het is juist, zoals de Raad stelt, dat de overgangsmaatregel van toepassing was op alle studenten. Zulks werd door verzoeker ook niet als een discriminatie omschreven, net zo min als verzoeker betwistte dat verwerende partij het recht had om in de loop van de studies een strengere regeling door te voeren. De rechtspraak van het Grondwettelijk Hof is in die zin gevestigd, op basis van de evidente regel dat de wetgever of een andere regelgever tot andere inzichten kan komen, en niemand zonder meer het recht heeft op het behoud van een bepaalde situatie. Overgangsmaatregelen mogen echter op zichzelf ook niet discriminerend zijn (cfr. J. Theunis, ‘Behoorlijke wetgeving in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof’, Tijdschrift voor wetgeving, 2009, p. 77 met verwijzing naar het arrest nr. 54/2007 van het Grondwettelijk Hof).

In casu was er geen voldoende objectieve grondslag om tijdens de overgangperiode aan de studenten, die aan de (definitieve) nieuwe regels beantwoordden, het recht op de toepassing van deze regels te ontfemen. De problemen die konden ontstaan door ‘technische redenen van overgang van databanken systemen’ konden geen voldoende grondslag vormen voor dit onderscheid. Via de Toledo-applicatie was het immers voor de administratie van de Universiteit en dus ook voor de examencommissie mogelijk om, van zodra vastgesteld werd dat een student voor het lopende jaar niet aan de studie-efficiëntie voldeed, de resultaten van het voorbije jaar op te vragen en door een eenvoudige berekening te checken of, berekend over twee jaar, de student aan de vereiste studie efficiëntie voldeed. (Zulks wordt overigens geïllustreerd door het antwoord van de examencommissie op het informele beroep van verzoeker, waarbij verwezen werd

naar vrijstellingen die verzoeker in het verleden - volkomen terecht volgens het toen geldende systeem - bekomen had). In die zin voldeed de regeling ook niet aan het beginsel dat een verschil in behandeling in verhouding moet staan tot een regelmatig na te streven doel.

De redengeving van de Raad dat er geen schending was van het gelijkheidsbeginsel omdat de studenten correct geïnformeerd waren over het nieuwe systeem en dat zij ervan op de hoogte waren dat in behartenswaardige gevallen daarvan kan afgeweken worden, kan de ongelijke behandeling niet rechtvaardigen. Het is niet omdat de studenten geïnformeerd zijn over het systeem dat het systeem niet discriminerend is. Het is ook niet omdat in behartenswaardige gevallen van de regeling kan afgeweken worden dat het discriminatoire karakter van de regeling vervalt, zeker wanneer men vaststelt dat, zoals in casu, noch de examencommissie, noch de vicerector, toepassing gemaakt hebben van de mogelijkheid van afwijking, zonder dit te motiveren. Terloops merkt verzoeker op dat de motivering van de Raad dat de studenten geïnformeerd waren over het feit dat in behartenswaardige gevallen van de regel kon afgeweken worden, uit geen enkel procedurestuk blijkt, ook niet aangevoerd werd door verwerende partij en formeel tegengesproken wordt door verzoeker. De studenten werden enkel geïnformeerd over de toepassing van de studie-efficiëntie regeling, zonder dat vermeld werd dat in behartenswaardige gevallen om een afwijking kon verzocht worden. Wel is in het examenreglement vermeld dat in bijzondere gevallen van de regel kan afgeweken worden.

De verdere redengeving van de Raad dat de examencommissie geen rekening kon houden met de bijzondere situatie van verzoeker omdat deze zijn statuut van student met functiebeperkingen 'jammer genoeg' slechts achteraf heeft aangevraagd, steunt, zoals uiteengezet bij de behandeling van het eerste middel, op een verkeerde lezing van de stukken en de procedure-reaktes."

Beoordeling

10. De bij artikel 149 van de Grondwet opgelegde verplichting aan de rechter om zijn rechterlijke uitspraak te motiveren heeft het karakter van een vormvereiste met beperkte draagwijdte. Een uitspraak is gemotiveerd wanneer de rechter duidelijk en ondubbelzinnig de redengeving uiteenzet -al ware die redengeving verkeerd of onwettig- die hem ertoe brengt de beslissing te nemen. Bij de beoordeling of artikel 149 van de Grondwet is nageleefd is bijgevolg niet de vraag aan de orde of in de beslissing een verkeerde beoordeling van de feitelijke gegevens is uitgedrukt. Het gaat er daarbij dan ook niet om of de motivering omstandig of juist is; alleen een gemis aan motivering -of daarmee gelijkgestelde

gevallen, zoals tegenstrijdigheid in de motieven- maakt een schending uit van artikel 149 van de Grondwet.

11. Over verzoekers grief van de schending van het gelijkheidsbeginsel, zoals omschreven in het verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, oordeelde die Raad als volgt:

“Verzoekende partij kan niet worden gevolgd in haar kritiek dat het gelijkheidsbeginsel zou zijn geschonden. Vooreerst is het zo dat de overgangsregeling op haar is toegepast zoals op de andere studenten. Evenmin schendt het de gelijke behandeling of de redelijkheid te voorzien in een overgangsregeling waarbij de rechten (lees: de toleranties) die in het verleden werden behouden voor eenieder behouden blijven en dat de nieuwe regeling enkel voor de toekomstige studietijd wordt toegepast. Dat dit inhoudt dat het voor verzoekende partij en elke student die zich in zijn situatie bevond, betekende dat de te behalen studie-efficiëntie van 50% enkel kon worden berekend in het academiejaar 2009-2010 doet daaraan niets af, te meer nu studenten correct waren geïnformeerd en zij ook op de hoogte waren dat in behartenswaardige gevallen uitzonderlijk van de regeling kon worden afgeweken wat uiteraard veronderstelt dat de examencommissie door verzoekende partij ervan wordt ingelicht dat zijn geval bijzonder is hetgeen overigens had verondersteld dat hij reeds het statuut van een student met beperkingen had aangevraagd en bekomen wat hij, jammer genoeg, pas achteraf blijkt te hebben gedaan. Alvast wordt dat ter zitting niet tegengesproken.”

Daarmee is het besluit regelmatig met redenen omkleed en heeft de bodemrechter voldaan aan het vormvereiste, bedoeld bij artikel 149 van de Grondwet. De motivering toont immers aan waarop de rechter steunt en welke gedachtegang hij volgt om zijn beslissing te nemen -de overgangsregeling is op verzoeker toegepast zoals op andere studenten, een overgangsregeling die de rechten verkregen in het verleden behoudt en een nieuwe regeling die enkel voor de toekomst geldt, schenden niet het gelijkheidsbeginsel of het redelijkheidsbeginsel- zodat de partijen kunnen nagaan of zij een rechtsmiddel kunnen aanwenden en zodat de Raad van State in voorkomend geval zijn opdracht als cassatierechter naar behoren kan uitoefenen en nagaan of de wet correct werd toegepast.

12. Het middel, in zoverre het is afgeleid uit een schending van artikel 149 van de Grondwet, mist feitelijke grondslag.

13. Verzoeker voert in dit cassatiemiddel eveneens aan dat de overgangsreglementering waarin het examenreglement van de K.U.Leuven voorziet, strijdt met het gelijkheidsbeginsel en dat de zo-even geciteerde uitspraak van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen de juiste draagwijdte van het gelijkheidsbeginsel miskent.

14. Verzoeker betwist niet het recht van verwerende partij om haar onderwijs- en examenregeling aan te passen, zelfs in strengere zin. Hij preciseert, niet het recht te claimen op het behoud van de bestaande situatie.

Het staat in beginsel aan de regelgever te beoordelen of een wijziging van een reglementaire bepaling gepaard moet gaan met overgangsmaatregelen.

Inherent aan iedere overgangsregeling is dat ze een onderscheid maakt tussen personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van die regeling vallen en personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van een nieuwe regeling vallen. Een dergelijk verschil in behandeling houdt op zich geen schending in van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet: elke overgangsbepaling zou onmogelijk zijn, indien zou worden aangenomen dat zulke bepalingen de voormelde grondwetsbepalingen zouden schenden om de enkele reden dat ze afwijken van de toepassingsvoorwaarden van de nieuwe regelgeving.

Het gelijkheidsbeginsel zou evenwel geschonden zijn, indien de afwijking die de overgangsmaatregel invoert niet steunt op objectieve en pertinente criteria die vermogen te verantwoorden waarom sommige personen tijdelijk schikkingen genieten die verschillen van de regeling die door de nieuwe norm is vastgesteld. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld, rekening houdend met het doel en de gevolgen van de ter beoordeling staande maatregel en met de aard van de in het geding zijnde beginselen. Het gelijkheidsbeginsel is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

15. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen heeft geoordeeld dat het “de gelijke behandeling of de redelijkheid” niet schendt door “te voorzien in een overgangsregeling waarbij de rechten [...] die in het verleden werden behouden voor eenieder behouden blijven en dat de nieuwe regeling enkel voor de toekomstige studietijd wordt toegepast”.

Daaruit blijkt dat de feitenrechter verwerende partij is bijgeval-
len in haar standpunt dat verkregen rechten behouden moeten blijven en dat, met het oog op de rechtszekerheid, de nieuwe regeling inzake toleranties, waarbij voor de beoordeling van de studie-efficiëntie ook acht wordt geslagen op de studievoortgang in een reeds verstreken academiejaar, maar kon worden toegepast in het geval dat studenten in dat reeds verstreken academiejaar met die nieuwe regeling rekening konden houden in hun studiestrategie.

Van dat criterium om in de thans ter discussie staande overgangsregeling te voorzien, beweert verzoeker alvast niet dat het niet objectief en pertinent zou zijn.

Voor zover de concrete toepassing van de overgangsmaatregel voorts toch zou leiden tot disproportionele resultaten, stelt de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen vast “dat in behartenswaardige gevallen uitzonderlijk van de regeling kon worden afgeweken”. Verzoeker toont evenmin aan dat zulke mogelijkheid om in individuele gevallen onredelijke gevolgen te ondervangen door een afwijking toe te staan, niet volstaat om aan de regeling *in abstracto* een redelijke verantwoording te geven.

16. In zoverre het middel de schending aanvoert van het gelijkheidsbeginsel, zoals verwoord in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in artikel II.6 van het aanvullingsdecreet en in artikel 85 van het examenreglement, faalt het naar recht.

C. Derde middel

Standpunt van de partijen

17. In het derde middel wordt de schending aangevoerd “van artikel 149 van de Grondwet, van de artikelen 1322 e.v. van het Burgerlijk Wetboek betreffende de bewijskracht der akten en van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, meer bepaald het redelijkheidsbeginsel”.

Verzoeker herinnert in wezen aan de toelichting die gegeven is bij het derde onderdeel van het eerste middel:

“Zoals aangegeven werd bij de behandeling van de twee eerste middelen is de Raad uitgegaan van de foutieve veronderstelling dat verzoeker zijn statuut van student met een functiebeperking slechts had aangevraagd, na de voor hem negatieve beslissing van de Raad en van de Vicerector. Er werd aangetoond dat de Raad daardoor de bewijskracht van de akten, op basis waarvan hij diende te oordelen, miskende.

De Raad is er ook vanuit gegaan dat, noch de examencommissie, noch de Vicerector geïnformeerd waren over het statuut van verzoeker als student met een functiebeperking. Welnu, zoals de Raad zelf aangeeft in het antwoord op het middel, had dit element hem eventueel tot de beoordeling had kunnen brengen dat de examencommissie en de Vicerector, daarmee hadden dienen rekening te houden in het kader van de eerbiediging van het redelijkheidsbeginsel.

Zoals ook reeds aangetoond bij de uitwerking van het eerste middel was zeker de vicerector over dit element geïnformeerd vermits het als dusdanig werd aangevoerd in het kader van het intern beroep en het ook mondeling zo werd toegelicht voor de Vicerector. Ook de examencommissie was over dit element geïnformeerd, misschien niet op het moment dat zij de studievoortgang van verzoeker vaststelde op 17 september 2010, maar wel na het informeel beroep bij de Voorzitter van de examencommissie, dat, zoals blijkt uit het antwoord van de voorzitter, geleid heeft tot een nieuwe beraadslaging van de examencommissie. (cfr. feitenrelaas nr. 8 en stuk 2 van het dossier).”

18. In haar memorie van antwoord stelt verwerende partij met betrekking tot voormeld derde middelonderdeel:

“12. Verder kon de bestreden beslissing terecht, en zonder miskenning van de bewijswaarde van de stukken uit het dossier, oordelen dat de verzoekende partij zijn functiebeperking niet tijdig gemeld had.

12.1. Op dit punt moet goed begrepen worden dat de verzoekende partij steeds geargumenteed heeft dat zijn functiebeperking een probleem stelde tijdens de eerste examenperiode van januari 2010, doch dat de functiebeperking geen probleem meer stelde tijdens de volgende examenperiodes:

‘Mijn resultaten voor het eerste semester waren slecht, wat onder meer het gevolg was van een zeer ongunstige examenregeling waarbij ik 6 examens had in 16 dagen wat voor mij als student met ADD een zeer moeilijke opgave was. (Ik heb overigens daarna het statuut aangevraagd van een student met functiebeperkingen, wat ik bekomen heb, waardoor ik in juni een beter aangepast examenregeling had.)’ (verzoekschrift intern beroep van 22 september 2010 – stuk 1)

Aangezien de verzoekende partij zelf erkent dat zijn functiebeperking enkel relevant was voor de resultaten tijdens de zittijd van januari 2010, en aangezien hij eveneens erkent dat hij zijn functiebeperking niet vóór de bedoelde zittijd van januari 2010 had gemeld, heeft de bestreden beslissing correct over het laattijdige karakter van zijn handelen geoordeeld.

12.2. Verder is het belangrijk dat de regelgeving inzake bijzondere faciliteiten voor studenten met functiebeperkingen correct uiteengezet wordt.

Volgens art. 121, derde lid Onderwijsreglement 2009-2010 kunnen voor studenten met functiebeperkingen ‘redelijke aanpassingen zoals onderwijs- of examenfaciliteiten’ [...] worden aangevraagd volgens de in het onderwijs- en examenreglement vastgestelde procedures.

In dit verband bepaalt art. 19 Examenreglement dat (onder meer) voor studenten met functiebeperkingen afwijkende examenregelingen kunnen worden toegestaan, met name ‘spreiding van examens tussen de gewone examenperiodes’. ‘Aanvragen hiertoe worden ingediend bij de directeur Studentenadministratie, uiterlijk een week voor de aanvang van de kerstvakantie met het oog op de examens van het eerste semester en uiterlijk een week voor de aanvang van de paasvakantie met het oog op de examens van het tweede semester.’

Verder bepaalt art. 31, vierde lid Examenreglement dat studenten om redenen van lichamelijke of psychische aard van de voorzitter van de examencommissie toestemming krijgen om examens op een andere dan de vastgestelde wijze af te leggen of gebruik te maken van bijzondere technische hulpmiddelen. De aanvraag daartoe dient uiterlijk drie weken vóór de opening van de examenperiode te worden ingediend.

Het stuk 6 van de verzoekende partij betreft een attest van april 2010 van zorgcoördinator studenten met functiebeperkingen waarin vastgesteld wordt dat de verzoekende partij bij het afleggen van examens voor de volgende beperkingen wordt geplaagd ‘bij het nadenken latentietijd nodig om gedachten te ordenen en overzichtelijk weer te geven’, en waarbij wordt aangegeven:

‘Volgende aanpassing van examenvorm kunnen wenselijk zijn en kunnen aangevraagd worden onder artikel 31 van het examenreglement:

- schriftelijke examens mondeling kunnen afleggen’

(stuk 9; zie ook: stuk 6 van de verzoekende partij)

Daarbij wordt nogmaals aangegeven dat de aanvraag conform art. 31 Examenreglement door de student zelf ingediend moet worden op de eigen faculteit bij de voorzitter van de examencommissie. Verder wordt vermeld dat het attest enkel de examenvorm betreft. De wenselijkheid van een spreiding van de examens tussen de gewone examenperiodes wordt jaarlijks door de zorgcoördinator studenten met een functiebeperking geëvalueerd en indien nodig wordt via de zorgcoördinator een aanvraag hiertoe bij de Directeur Studentenadministratie [ingediend]. Dergelijke aanvraag werd nooit ingediend.

Bij e-mailbericht van 27 april 2010 meldde de zorgcoördinator dat, naast het aanpassen van de examenvorm, ook de aanvraag tot het verplaatsen van de examens binnen de examenperiode ondersteund wordt (stuk 10).

Zoals uit het relaas van de verzoekende partij zelf blijkt, kreeg hij tijdens de examenperiode volgend op de melding van zijn functiebeperking, met name de examenzittijd van juni 2010, de nodige faciliteiten toegekend: ‘hetgeen hem toegelaten heeft in de loop van de maand juni een gunstiger examenspreiding te bekomen en vier van de vijf examens (van de derde bachelor) met een goed (tot zeer goed) resultaat af te leggen’ (verzoekschrift cassatieberoep, p.2).

De verzoekende partij heeft dus vanaf de melding van zijn functiebeperking alle door hem aangevraagde faciliteiten genoten die in overeenstemming met het Onderwijs- en Examenreglement konden worden toegekend: met name aanpassing van examenvorm en spreiding van examens binnen de gewone examenperiode.

Uit het Onderwijs- en Examenreglement volgt echter geenszins dat een (attest inzake) functiebeperking eveneens aanleiding kan [geven] tot een alternatieve regeling inzake tolereerbare onvoldoendes en de daarmee verbonden berekening van de studie-efficiëntie.

De eventuele onduidelijkheid in de bestreden beslissing omtrent de latere datum (na de zittijd van januari 2010) waarop de melding van functiebeperking werd gedaan, kan bijgevolg niet determinerend zijn geweest om tot de bestreden beslissing te komen. Kritiek op overtollige motieven kan hoe dan ook niet tot de vernietiging van de bestreden beslissing leiden (zie o.m. R.v.St. nr. 116.712, 6 maart 2003).”

Ter weerlegging van het derde middel verwijst verwerende partij in de memorie van antwoord eveneens naar hetgeen zij bij het derde middelonderdeel van het eerste middel schreef, waar zij nog aan toevoegt:

“Voor het overige stelde de bestreden beslissing terecht dat evenzeer zou kunnen aangenomen worden dat ‘compenserende maatregelen worden genomen voor wat de examenregeling betreft die dan in beginsel de beperking reeds beogen te compenseren’, in plaats van dat de functiebeperking aanleiding zou geven tot een afwijking van de bestaande regels inzake de berekening van de studie-efficiëntie.

De verwerende partij herhaalt dat de compensatie die de bestreden beslissing voorstelt (met name een aangepaste examenregeling van zodra melding van de functiebeperking was gedaan) effectief aan de verzoekende partij verleend is (zoals de verzoekende partij zelf erkent).

Het redelijkheidsbeginsel verplicht de verwerende partij niet om naast de krachtens het Onderwijs- en Examenreglement toegekende faciliteiten, ook nog eens een afwijking op de geldende regels inzake tolereerbare onvoldoendes en de daarmee verbonden berekening van de studie-efficiëntie toe te staan. De mogelijkheid van een dergelijke afwijking is niet voorzien in het Onderwijs- en Examenreglement en zou, zoals hierboven aangetoond, een ongeoorloofde discriminatie ten aanzien van andere studenten met zich meebrengen.

De bestreden beslissing kon bijgevolg terecht oordelen dat de beslissing van de interne beroepsinstantie het redelijkheidsbeginsel niet schendt.

De bestreden beslissing is afdoende gemotiveerd en miskent de bewijskracht van de voorliggende stukken niet.”

Beoordeling

19. Verzoeker voert in het derde cassatiemiddel de schending aan van artikel 149 van de Grondwet. Hij verduidelijkt in zijn inleidend verzoekschrift evenwel niet waaruit die schending precies bestaat.

In die mate is het cassatiemiddel onontvankelijk.

20. Verzoeker voert eveneens de schending van het redelijkheidsbeginsel aan, zonder evenwel te verduidelijken op welke wijze de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen in zijn beslissing de draagwijdte van dit beginsel zelf heeft miskend. Verzoeker betoogt enkel dat de feitenrechter, bij de beoordeling van het middel gesteund op het redelijkheidsbeginsel, de bewijskracht van de akten, op grond waarvan hij dient te oordelen, heeft miskend.

Ook in zoverre het cassatiemiddel de schending aanvoert van het redelijkheidsbeginsel, is het niet ontvankelijk.

21. Rest, ter beoordeling van het derde onderdeel van het eerste middel en van het derde middel, de vraag of de feitenrechter bij de toetsing van de voor hem bestreden bestuurshandeling, de bewijskracht der akten wel of niet heeft geschonden.

Afschrift van de bedoelde akte, namelijk het “attest aanpassing examenvorm”, is neergelegd als stuk II.6 bij het cassatieberoep en is het stuk 6 van het dossier neergelegd bij het verzoekschrift voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, dat deze Raad op zijn beurt aan de Raad van State heeft bezorgd.

De aangevoerde schending ziet verzoeker gelegen in het feit dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen bij de behandeling van zijn zaak niettemin is uitgegaan van de “foutieve veronderstelling dat verzoeker zijn statuut van student met een functiebeperking slechts had aangevraagd, na de voor hem negatieve beslissing van de Raad en van de Vicerector” en “dat noch de examencommissie, noch de Vicerector geïnformeerd waren over het statuut van verzoeker”.

22. De bewijskracht van een akte wordt miskend door de rechter die van die akte een uitlegging geeft die met de bewoordingen ervan onverenigbaar is.

23. Bij de beoordeling van het eerste middel argumenteert de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen:

“De Raad stelt vast dat op het ogenblik dat de examencommissie heeft beaardslaagd zij alvast niet door verzoekende partij op de hoogte was gebracht van eventuele bijzondere elementen die haar ertoe zouden hebben kunnen brengen om in het individuele geval van de verzoekende partij op gemotiveerde wijze af te wijken van de algemene regeling inzake het aanvragen van toleranties zoals die bij wijze van overgangsmaatregel moest worden toegepast. Weliswaar heeft de student post factum, gegeven de situatie waarmee hij zich geconfronteerd zag, het statuut aangevraagd van een student met studiebeperking (ADD) wat hij ook verkreeg, maar dit nieuwe element dat dateert van na het afsluiten van de examenperiode kon niet in rekening worden gebracht door de examencommissie noch in het intern beroep. In die omstandigheden is er dan ook geen schending van het motiveringsbeginsel.”

Het derde middel wordt door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen verworpen op grond van volgende overweging:

“De Raad meent dat het niet onredelijk is om een ‘zeer ongunstige examenregeling in de maand januari 2010’ op zichzelf niet voldoende te achten om van een algemene examenregeling af te wijken. Mogelijk zou dat anders zijn voor wat de tijdsspanne betreft die in aanmerking moet worden genomen om de studie-efficiëntie te berekenen met het oog op het verwerven van toleranties in die bijzondere gevallen waar het een student betreft met studiebeperkingen, al zou evenzeer kunnen worden aangenomen dat in dat geval, compenserende maatregelen worden genomen wat de examenregeling betreft die dan in beginsel de beperking reeds beogen te compenseren. Hoe dan ook moet opnieuw worden vastgesteld dat dergelijk statuut niet tijdig was aangevraagd althans niet voor het academiejaar 2009-2010 noch daarvoor zodat de student daaruit dan ook geen argumentatie kan putten om een schending van het redelijkheidsbeginsel te dezen aan te tonen.”

24. De Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen miskent niet de bewijskracht der akten door te oordelen dat de aanvraag van het statuut van student met een functiebeperking dateert van na het afsluiten van de “examenperiode”, te weten “een periode op het einde van een semester of in augustus-september specifiek voorbehouden voor de organisatie van examens”, zoals omschreven in “Titel I. Begripsbepalingen” (24°) van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij voor het academiejaar 2010-2011. De examenperiode betreft deze van januari 2010 en het “attest aanpassing examen-vorm” draagt de datum van “april 2010”.

In die mate kan het middel niet tot cassatie leiden.

25. Uit zijn beoordeling van het derde middel blijkt dat de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen in het midden laat of, maar blijkens de woorden “Mogelijk zou dat anders zijn” niet uitsluit dat de voor hem bestreden studievoortgangsbeslissing het redelijkheidsbeginsel schendt door bij de berekening van de studie-efficiëntie met het oog op het verwerven van toleranties geen rekening te houden met “die bijzondere gevallen waar het een student betreft met studiebeperkingen”.

De reden waarom de Raad zich daarover niet uitspreekt, is volkomen toe te schrijven aan het motief dat “[h]oe dan ook moet [...] worden vastgesteld dat dergelijk statuut niet tijdig was aangevraagd althans niet voor het aca-

demiejaar 2009-2010 noch daarvoor zodat de student daaruit ook geen argumentatie kan putten om een schending van het redelijkheidsbeginsel te dezen aan te tonen”.

Door te stellen dat verzoeker het statuut van student met een functiebeperking “niet voor het academiejaar 2009-2010” heeft aangevraagd, miskent de feitenrechter de bewijskracht van het “attest aanpassing examenvorm” dat dateert van “april 2010”.

26. In die mate is het derde cassatiemiddel gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State vernietigt het besluit nr. 2010/097 van 27 oktober 2010 van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen.

2. Dit arrest zal in de registers van voormeld rechtcollege worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van het vernietigde besluit.

3. De zaak wordt verwezen naar de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, anders samengesteld.

4. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van het cassatieberoep, begroot op 175 euro.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 22 september 2011, door de Raad van State, XIIe kamer, samengesteld uit:

Dierk Verbiest,	kamervoorzitter,
Johan Lust,	staatsraad,
Geert Van Haegendoren,	staatsraad,
bijgestaan door	
Silja Doms,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Silja Doms

Dierk Verbiest